

De hedendaagse inspiratie

Professor dr. Kees Ribbens

Senior onderzoeker publieke geschiedenis en bijzonder hoogleraar Populair historische cultuur en oorlog

NIOD en Erasmus Universiteit Rotterdam

Wat is, volgens U, de meest veelbelovende ontwikkeling in uw vakgebied?

Het vakgebied van de geschiedbeoefening is sterk gebaat bij de toenemende, soms schoksgewijze verbreding van het perspectief. Heel nieuw is die ontwikkeling echter niet. Lagen de wortels van de academische geschiedenis ooit bij het onderbouwen van de natiestaat, waardoor de belangstelling sterk gericht was op grote mannen en *high politics*, inmiddels is het steeds moeilijker om een maatschappelijk terrein of kader aan te wijzen waarvan de geschiedenis *niet* wetenschappelijk bestudeerd wordt. Zowel emancipatoire bewegingen als academische wendingen, zoals de *cultural*, *linguistic* en *visual turn*, hebben – na het wegebben van soms modieuze trekjes – het zicht verscherpt op (de complexiteit van ontwikkelingen en vertolkingen bij) de bestudeerde personen en fenomenen. Ook de analyse van thematische en geografische dwarsverbanden, uiteenlopend van onderzoek naar politieke cultuur tot *global history*, is versterkt. Een deel van de inspirerende verbreding is te danken aan bestudering van voorheen ondergewaardeerde bronnen (mondelijke overlevering, visuele bronnen, materiële objecten, populaire media). De hieruit voortkomende nuancering leidt tot voortgaande bijstelling van onze geschiedbeelden en helpt ons te beseffen hoezeer onze blik op de geschiedenis gekenmerkt wordt door onze hedendaagse contexten.

Hoe ziet u de toekomst van uw discipline?

De wetenschappelijke geschiedbeoefening bloeit en de publieke historische belangstelling is springlevend, maar deze fenomenen lopen niet steeds parallel. Bezinning op de maatschappelijke rol van de wetenschappelijke geschiedbeoefening blijft geboden, zonder dat het vak zich automatisch afhankelijk hoeft te maken van de publieke interesse. Maar de autoriteit van zorgvuldig vergaarde en geanalyseerde kennis is minder vanzelfsprekend geworden, juist op een terrein waar wetenschappers allesbehalve monopolisten zijn. De historicus kan het inzicht in de (hedendaagse betekenissen van) geschiedenis verdiepen door zijn beeld te scherpen van uiteenlopende hedendaagse perspectieven op bepaalde, niet zelden omstreden historische episodes en van de alomtegenwoordige omgang met erfgoed dat soms even aantrekkelijk als betekenisloos lijkt. Tegelijkertijd bestaat er een toenemend probleem de brede waaier aan bloeiende deelterreinen met elkaar te verbinden tot meer samenhangende geschiedbeelden die nieuwe, gedeelde vragen oproepen en verdere uitwisseling stimuleren. Nu de historicus zoveel sneller dan voorheen op elektronische wijze een overzicht kan krijgen van vakliteratuur en bronnenmateriaal in binnen- en buitenland groeit een knagend besef hoeveel er noodgedwongen ongelezen blijft. De inzet van *e-humanities* kan, bij wijze van vruchtbare aanvulling, helpen om onder meer *big data* en andere bronnen efficiënt te bestuderen maar vormt geen tovermiddel dat de bestaande praktijk geheel kan vervangen.

Wat is het belang van de geesteswetenschappen?

Het op eigentijdse wijze begrijpelijk en toegankelijk blijven maken van het menselijk denken en handelen in heden en verleden. Dat vergt een precair balanceren tussen begrip van het eigene en tijdsgebundene van 'voorbije' samenlevingen en hun cultuuruitingen en het bevragen van wat wij als uit tradities voortgekomen individuen en groepen gemeenschappelijk hebben met het verleden. Hedendaagse relevantie van reflectie op geschiedenis en cultuur veronderstelt bereidheid tot uitwisseling en ter discussie stellen van nieuwe en gevestigde inzichten. Ook vraagstukken op het terrein van identiteit behoren daarom tot het terrein van de geesteswetenschappen, niet om oppervlakkig houvast te bieden maar om de dynamiek, gelaagdheid en frictie te verduidelijken. Daarbij zoeken wetenschappers vanuit een ruimhartige nieuwsgierigheid telkens naar een balans tussen distantie en betrokkenheid.

Andere bijdragen in [Digital humanities](#), [Geschiedenis](#), [Mondiale blik](#), [Vermaatschappelijking](#)

[Tweet](#)